

Список використаних джерел

1. Гойчук А. Ф., Решетник Л. Л., Максимчук Н. В. Методи лісопатологічних обстежень Житомир: Вид-во "Полісся", 2012. 140 с.
2. Краснов В. П., Ткачук В. І., Орлов О. О. Довідник спеціаліста лісового господарства. Довідкове видання. Житомир – Новоград-Волинський: Вид-во «НОВОград», 2013.
3. Пузріна Н. В. Шкідники і збудники деревних декоративних рослин (частина 1): навчальний посібник. Київ : Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2020.
4. Пузріна Н. В., Мешкова В. Л., Миронюк В. В., Бондар А. О., Токарева О. В., Бойко Г. О. Моніторинг шкідливих організмів лісових екосистем: навчальний посібник. Київ : НУБіП України, 2021.
5. Огляд розповсюдження шкідників та хвороб у 2020 році та прогноз їх розвитку їх на 2021 рік у лісових насадженнях Житомирського ОУЛМГ Державне агенства ресурсів України ДСЛП «Вінницялісозахист» м. Вінниця. 2021.

БІОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ТА ШКОДОЧИННІСТЬ МОЛІ-СТРОКАТКИ ПЛАТАНОВОЇ (*LITHOCOLLETIS PLATANI* STDG., *PHYLLONORYCTER PLATANI* STDG.)

МРИНСЬКИЙ І.М.,

к.с.-г.н., доцент

*Херсонський державний аграрно-економічний університет,
м. Херсон, Україна*

Вперше **міль-строкатка платанова** (*Lithocolletis platani* Stdg., *Phyllonorycter platani* Stdg.) була описана у північній Італії, а ареал первинного її поширення тягнеться на схід від Балкан до Середньої Азії. В даний час міль-строкатка платанова відмічена у всіх районах росту платана. Шкідник здатний до масових розмножень [Голобородько К.К., 2021].

Міль-строкатка платанова відноситься до ряду Лусоккрилі родина Моли-строкатки. Є спеціалізованим шкідником платана (*Platanus orientalis* L., *Platanus × acerifolia* (Ait.) Wild.) [Лісовий М.М., 2017].

Личинки молі мінують листя. На початку розвитку гусениці формують тонкий хід. Міни середнього віку першої генерації овальні або округлі, другої та третьої генерацій – починають формуватися вздовж жилок листка, потім набувають незграбної конфігурації, міни гусениць старших віку – часто складчасті. Міни, утворені цією міллю у жовтні та листопаді, – великі та дуже специфічні, часто одному листку з'являється декілька мін [Лісовий М.М., 2019].

Масове заселення міллю призводить до скорочення приросту пагонів та загального ослаблення дерева.

За вегетаційний період дає 3 покоління. Зимує на стадії лялечки в мінах у листі, що залишилось висіти на дереві, або опало.

Морфологія і біологія розвитку шкідника.

Имаго. Метелик розміром 8-10 мм, передні крила яскраво-золотисті з білим малюнком, на них поперечні штрихи коричневого кольору, на вершині крил невелика чорна пляма.

Личинка першого віку розміром менше 0,5 мм. Гусениці середнього віку салатіві з темно-зеленою харчовою трубкою. Старші гусениці досягають 5 мм, останнього віку – 6 мм, білого кольору.

Лялечка світло-коричнева, з темнішим головним кінцем, з добре вираженими очима, з рідкими довгими світло-коричневими волосками. Формується у павутинному коконі. Лялечка має дзьобоподібний виріст на голові.

Літ метеликів генерації, що перезимувала, спостерігається з середини квітня в період розпускання листя платана. Перша генерація розвивається за 45-50 днів, друга – за 35-40 днів та третя – за 102-105 днів. Подовження третьої генерації пов'язане із двомісячною діапauзою гусениць.

Тривалість життя метелика в середньому становить 9-12 днів. Лялечка розвивається 7-10 днів.

Самка відкладає яйця і з верхньої та з нижньої сторін листя платана, при цьому формуються відповідно верхньосторонні та нижньосторонні міні.

Рисунок 1 – Стадії розвитку молі-строкатки платанової: *а* – імаго, *б* – личинка, *в* – лялечка.

Найчастіше на один лист припадає від 1 до 4 мін. Відзначено міну максимальної довжини – 5,5 см. При великій кількості мін на лист (максимально 33 шт./лист) вони зливаються та утворюють суцільні порожнини. Спостерігалася і більш висока щільність мін, сформованих новонародженими гусеницями – 117 шт./лист, але з них закінчували розвиток менше 50% особин.

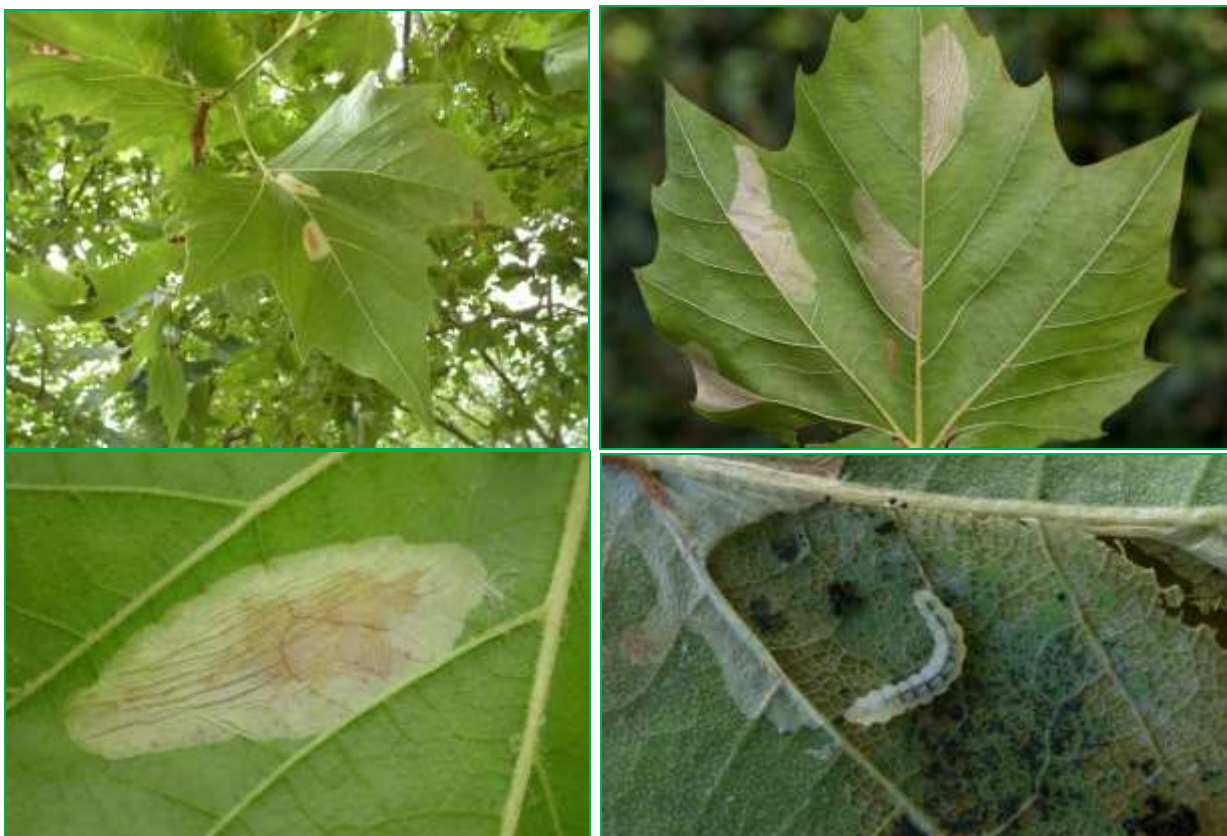

Рисунок 2 – Зовнішній вигляд пошкодження рослин міллю-строкаткою платановою.

Літ метеликів другої генерації відбувається у червні, третьої – із середини липня. З кінця липня – початку серпня та протягом вересня гусениці останньої генерації знаходяться в діапаузі. У цей час спостерігається найнижча мінімальна вологість повітря та висока середньомісячна температура повітря. З другої половини жовтня частина гусениць починає харчуватися, перебуваючи в активному стані протягом першої декади листопада. Мінімальна відносна вологість повітря в жовтні – 55,1%, температура першої декади листопада (+10°C) та мінімальна відносна вологість (64,1%) є сприятливими для закінчення розвитку гусениць. У першій декаді листопада відбувається заляльковування.

Заходи захисту від шкідника: Заселеність нижча на тих ділянках, де поступово прибирають і утилізують опале листя. Однак у багатьох регіонах зростання платана 50% листя на зиму не опадає, а залишається на деревах до весняного набухання бруньок, будучи джерелом заселення їх шкідниками.

Список використаних джерел

1. Голобородько К.К. Інвазійні молі-строкатки (Lepidoptera, Gracillariidae) України: екологія, масштаби інвазії. – Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора біологічних наук за спеціальностями 03.00.16 «Екологія» і 03.00.24 «Ентомологія». Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Дніпро, 2021. – 310 с.

2. Лісовий М.М. Інвазійні види молей в Україні (моніторинг, екологія, контроль чисельності): Монографія / М.М. Лісовий, В.М. Чайка, І.П. Григорюк / за науковою редакцією проф. М.М. Лісового – К.: ФОП Ямчинський О.В., 2019. – 282 с.
3. Лісовий М.М., Сильчук О.І., Чумак П.Я., Ковальчук В.П. Молі-строкатки (Lepidoptera: Gracillariidae) – небезпечні фітофаги деревних і чагарникових рослин ботанічних садів та насаджень м. Києва. Вісник аграрної науки, вересень 2017. – С. 25-30.